

Міністерство освіти і науки України
Уманський національний університет садівництва

Факультет плодовоовочівництва, екології та захисту рослин

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
І-ІІІ КУРСІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 203 САДІВНИЦТВО ТА
ВИНОГРАДАРСТВО ОР БАКАЛАВР**

Умань – 2019

В підготовці методичних вказівок і програми навчальної практики брали участь доктори наук, професори: Заморський В.В., Мельник О. В., Улянич О.І.; кандидати наук, доценти: Щетина С.В., Слободяник Г. Я., Яковенко Р. В., Мостов'як І. І.; викладач Фоменко О.О.

Методичні вказівки розглянуті і схвалені на методичній комісії факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин (протокол №1 від 03.09.2019 р.)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ	4
<u>1 КУРС</u>	5
1. Плодівництво	5
2. Овочівництво	5
3. Ботаніка	5
4. Механізація (трактори і автомобілі)	5
5. Основи наукових досліджень	5
6. Декоративне садівництво	5
<u>2 КУРС</u>	6
1. Плодівництво	6
2. Овочівництво	6
3. Ґрунтознавство	6
4. Захист рослин (фітопатологія)	7
5. Землеробство	7
6. Механізація (с.-г. машин)	7
<u>3 КУРС</u>	7
1. Плодівництво	7
2. Овочівництво	9
3. Виноградарство	9
4. Захист рослин (ентомологія)	10
5. Агрохімія	10
6. Рослинництво	10
II ПЛАН-ГРАФІК ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИК СТУДЕНТАМИ НА НАВЧАЛЬНИЙ РІК	11
III ЗВІТНІСТЬ ЗА ПРАКТИКУ	12

ВСТУП

Практична підготовка студентів – невід’ємна складова частина навчального процесу підготовки спеціалістів і є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття відповідного кваліфікаційного рівня.

Практична підготовка сприяє накопиченню у студентів відомостей необхідних для успішного засвоєння теоретичних знань з майбутньої спеціальності.

Метою практики є оволодіння студентами сучасних методів, форм організації та засобів виробництва в галузі їх майбутньої професії, формування в них професійних умінь і навичок для вирішення типових практичних знань та умінь в реальних умовах.

Практикою передбачається послідовність її проведення для набуття потрібного достатнього обсягу практичних знань та умінь.

Практика проводиться в умовах практичної діяльності під організаційно-методичним керівництвом викладача вищого навчального закладу та спеціаліста навчально-дослідного господарства з даного фаху.

1. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Практика проводиться на 1–3 курсах на базах практичної підготовки відповідних кафедр, навчально-виробничому відділі, передових спеціалізованих господарств та науково-дослідних установ.

Терміни проведення практики визначаються графіком навчального процесу.

Керівництво практикою здійснюють викладачі кафедр. Методичне керівництво покладається на викладачів теоретичних курсів та завідувачів кафедр.

Перед початком практики або при зміні виду роботи обов'язково проводиться інструктаж на робочому місці. Зміст інструктажу визначає специфіка предмета і зміст технологічного процесу.

За період практичного навчання студент зобов'язаний: не пропускати заняття, виконувати всі завдання з набуття практичних навичок, передбачених програмою, дотримуватись в навчально-виробничому відділі правлі внутрішнього розпорядку, охорони праці і виробничої санітарії; нести відповідальність за якість виконаної роботи; вести щоденник практики і щоденно представляти його на підпис керівнику практики.

1 КУРС

1. ПЛОДІВНИЦТВО

Завдання: Ознайомлення з породним та сортовим складом плодових та ягідних культур, організацією збору плодів та ягід в навчально-дослідному господарстві.

Зміст: Ознайомитись з породним і сортовим складом плодових культур, ягідників. Набути практичні навички збирання плодів і ягід. Садіння плодових дерев, кущових, ягідних і суниці вручну.

2. ОВОЧІВНИЦТВО

Завдання: Ознайомлення з видами і сортами овочевих культур в виробничих умовах, спорудами закритого ґрунту, дослідними ділянками кафедри, науковою роботою студентів.

Зміст: Ознайомитись з видовим і сортовим складом овочевих культур, спорудами закритого ґрунту та науково-дослідною роботою студентів кафедри овочівництва. Набути практичні навички з збирання врожаю овочевих культур.

3. БОТАНІКА

Завдання: Поглиблення і закріплення теоретичних знань з морфології, систематики та географії рослин. Знайомство з фітоценозами і оволодіння методами їх описування.

Зміст: Вивчення морфології вегетативних і генеративних органів рослин. Набуття практичних навичок з збору гербарію представників флори лісу, відкритих схилів, полів, лугів та боліт.

4. МЕХАНІЗАЦІЯ (трактори і автомобілі)

Завдання: Закріплення теоретичних знань з тракторів та автомобілів. Освоєння методики підготовки їх до роботи та набуття навичок водіння. Одержання робочої професії тракториста-машніста.

Зміст: Набуття практичних навичок з водіння тракторів та експлуатації агрегатів. Практичне визначення основних експлуатаційних показників тракторів та сільськогосподарських машин.

5. ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Завдання: Освоєння методики проведення обліків і спостережень над плодовими та овочевими культурами.

Зміст: Набуття навичок з методики планування науково-дослідної роботи та складання звіту за темою НДР.

6. ДЕКОРАТИВНЕ САДІВНИЦТВО

Завдання: Опанування методики озеленення сільських і міських населених пунктів, сільськогосподарських підприємств та окремих об'єктів

та установ.

Зміст: Набуття практичних навичок при виконанні основних видів сезонних робіт з вирощування, розмноження та догляду за декоративними рослинами.

2 КУРС

1. ПЛОДІВНИЦТВО

Завдання: Навчитись вирощувати садивний матеріал плодових і ягідних культур.

Зміст: Опанувати методику та набути навички відокремлення відсадків у маточнику клонових підщеп яблуні і груші. Посів насіння зерняткових і кісточкових культур в холодні парники і в шкільку сіянців. Висаджування підщеп в перше поле плодового розсадника. Ремонт маточника клонових підщеп. Садіння плодових дерев, кущових ягідників і суниці механізовано. Весняна ревізія окуліровок і зрізування підщеп на щит і вічко. Очистка диких паростків і підв'язка окупантів-до шипа. Вирощування клонових підщеп способом вертикальних і горизонтальних відсадків, ремонт маточника, підгортання підщеп вручну і механізовано. Окулірування підщеп і осіння ревізія. Розмножування здерев'янілими і зеленими живцями смородини, порічок, агрусу. Розмноження малини кореневими паростками. Санітарна обрізка плодових дерев в саду.

2. ОВОЧІВНИЦТВО

Завдання: Ознайомлення з біологічними особливостями овочевих культур, доглядом за ними та способами вирощування у відкритому та закритому ґрунті.

Зміст: Відкритий ґрунт. Набуття практичних навичок з посіву, догляду збирання та товарної обробки врожаю у відповідності з біологічними особливостями овочевих культур, схемами розміщення, сортовими відмінами, строками досягання, видами стиглості плодів.

Закритий ґрунт. Дати оцінку стану парникових рам, коробів. Набути навички підготовки парників і теплиць до експлуатації в наступному році. Оцінити якість ґрунтосуміші. Освоїти техніку закладання парників та засипання в них ґрунтосуміші

3. ҐРУНТОЗНАВСТВО

Завдання: В польових умовах навчитись розпізнавати основні ґрунтові відміни та складати схематичні ґрунтові карти.

Зміст: Опанувати методику дослідження ґрунтів. Виявили в ґрунтових розрізах основні характерні морфологічні та інші параметри, пов'язані як з природними процесами ґрунтоутворення так і з техногенним їх перетворенням.

4. ЗАХИСТ РОСЛИН (фітопатологія)

Завдання: Вивчення видового складу хвороб та шкідників овочевих, плодових та інших культур.

Зміст: Відібрати зразки уражених хворобами та пошкоджених шкідниками рослин. Відновити шкідників і оформити колекцію. Освоїти методику ідентифікації хвороб, шкідників та їх пошкоджень з допомогою довідників.

5. ЗЕМЛЕРОБСТВО

Завдання: Вивчення поширення видового складу бур'янів в посівах овочевих і насадженнях плодових і ягідних культур.

Зміст: Навчитись розпізнавати найбільш поширені бур'яни в посівах культурних рослин. Зібрати і підготувати гербарій бур'янів. Зібрати колекцію насіння та плоди бур'янів. Скласти карту забур'яненості.

6. МЕХАНІЗАЦІЯ

Завдання: Освоїти методику комплектування машинно-тракторних агрегатів для різних видів весняно-польових робіт в садах, виноградниках та овочевих ділянках.

Зміст: Набуття практичних навичок з технологічної наладки агрегатів та виконанні технологічних операцій з обробітку ґрунту в садах. Набуття навичок виконання технологічних операцій на розсадо-садильних машинах.

3 КУРС

1. ПЛОДШЕИЦТВО

Завдання: Опанувати методики проведення формування і обрізки плодових дерев, виноградників і ягідних культур на різних етапах органогенезу.

Зміст: Набуття навичок весняного зрізування однорічок на крону, закладання різних типів крон. Формування і обрізування дерев яблуні і груші з сферичними і площинними кронами. Формування і обрізування дерев яблуні і груші з метою створення малогабаритних крон. Перещеплення дерев, формування і обрізування дерев кісточкових культур, грецького горіха, ягідних культур, а також аронії і калини. Проведення літньої обрізки дерев яблуні. Провести товарну обробку плодів

(сортування, калібрування, пакування, маркування і транспортування плодів, ягід і винограду).

2. ОВОЧІВНИЦТВО

Завдання: Опанувати технології вирощування розсадних і безросадних овочевих культур.

Зміст: Відкритий ґрунт. Набуття практичних навичок з вирощування розсади (виборка розсади, з парників і теплиць, укладання в тару, транспортування).

Опрацювати методику розрахунку норм висіву ранньовесняних та пізньовесняних овочевих культур для різних способів посіву, довжини вильоту маркера відповідно прийнятих схем висіву. Провести посів вручну на дослідних ділянках. Опанувати методику оцінки якості стану посівів (строк і способи посіву, схеми розміщення, стан і фаза розвитку).

Закритий ґрунт. Ознайомитись з конструктивними особливостями теплиць, їх будовою та системами обігріву. Провести маркування теплиць відповідно до прийнятих схем розміщення рослин. Набути навичок з садіння вручну розсади огірків і помідор у відповідності з сортовими особливостями.

3. ВІНОГРАДАРСТВО

Завдання: Опанувати методику закладки, догляду і експлуатації виноградника.

Зміст: Молодий виноградник. Підготовка садивного матеріалу до висадки. Набуття навичок висадки саджанців в ґрунт. Ремонт виноградників. Обрізка молодих кущів до вступу в плодоношення. Операції з зеленими частинами кущів. Прискорене формування кущів.

Плодоносний виноградник. Опанування методики визначення навантаження і складання плану обрізки. Визначення стану зимуючих вічок і деревини перед обрізкою.

Ознайомлення з формами виноградарства різних зон. Катарування і видалення підщепної відростки. Сухе підв'язування. Опанування способів ремонту виноградників (висадки саджанців, прививки на місці, відводжи).

Виконання операцій з зеленими частинами кущів. Оцінка навантаження зеленими пагонами. Техніка виконання прищипування, пасинкування, підв'язування зелених пагонів, чеканка. Опануванні методики попереднього обліку та плану збору врожаю.

4. ЗАХИСТ РОСЛИН (ентомологія)

Завдання: Оцінити фітосанітарний стан плодових, овочевих культур та якість обприскування. Зробити оцінку ураженості рослин картоплі вірусними та мікоплазмовими хворобами, серодіагностика. Ознайомитись з технологією вирощування трихограми і її застосування.

Зміст: Провести обстеження плодових, овочевих культур з метою визначення ураженості їх хворобами і заселеності шкідниками для подальшого складання довго- та короткотермінових прогнозів. Освоїти методику приготування бордоської рідини і інших робочих сумішей фітофармацевтичних засобів захисту. Опанувати методику визначення ураженості рослин вірусними та мікоплазмовими хворобами. Ознайомитись з методикою виробництва трихограми в умовах біолабораторії.

5. АГРОХІМІЯ

Завдання: Закріплення теоретичних знань з удобрення польових, овочевих, плодових, ягідних культур та винограду.

Зміст: Опанування методики визначення оцінки, способів зберігання та якості органічних добрив і їх використання, дотримання заданої норми, своєчасність внесення, глибина і ретельність заробки. Оцінка якості внесення мінеральних добрив при основному удобренні (дотримання заданих норм, співвідношень поживних речовин, рівномірність розподілу добрив по полю). Локальне та стартове внесення, визначення якості застосування добрив одночасно з сівбою. Визначення якості внесення добрив при підживленні (види і форми добрив, способи внесення, підготовка добрив до внесення, своєчасність підживлення, дотримання заданих доз, рівномірність розподілу добрив), опанування методики діагностики мінерального живлення плодових та овочевих культур. Практична робота з приладом ОП-2 в польових умовах. Ознайомлення з роботою агрохімцентру навчально-дослідного господарства, районної агрохімлабораторії.

6. РОСЛИННИЦТВО

Завдання: Закріплення знань набутих з теоретичного курсу з інтенсивних технологій зернових, технічних і кормових культур.

Зміст: Опанувати методику оцінки стану посівів озимих культур. Дати окомірну оцінку стану посівів та встановити причину загибелі і пошкодження рослин при перезимівлі та намітити агротехнічні

заходи по догляду за посівами. Дати порівняльну характеристику стану посівів по культурах, сортах, попередниках, фонах добрив, строках посіву.

Визначити стан посівів ярих зернових, зернобобових технічних культур та кормових трав. Дати оцінку стану розвитку рослин, визначити густоту рослин на одиниці площі, рівномірність густоти, засміченість посівів, намітити агротехнічні заходи по догляду за ними.

Закріпити знання з інтенсивних технологій вирощування ярих зернових, зернобобових культур, цукрових буряків, соняшника. Оволодіти практичними навичками по формуванню густоти рослин та догляду за ними.

Опанувати методику визначення біологічного врожаю зернових, зернобобових культур та аналіз його структури. Визначити фази стиглості зернових та зернобобових культур, строків та способів збирання врожаю з врахуванням конфігурації та площі поля, засміченості посівів, сортів схильних та стійких до полягання. Вимоги при збиранні врожаю, причини втрат та їх усунення. Навчитись правильно встановлювати строк та спосіб збирання врожаю, дати оцінку якості збирання.

II. ПЛАН-ГРАФІК ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИК СТУДЕНТАМИ НА НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Види практик	Бюджет часу		Курси і семестри					
	дні	години	I		II		III	
			1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1 курс								
Навчальна:								
Плодівництво	5	30	X					
Овочівництво	5	30	X					
Ботаніка	4	24	X	X				
Механізація /трактори і автомобілі/	5	30		X				
Основи наукових досліджень	1	6		X				
Декоративне садівництво	1	6		X				
ВСЬОГО	21 дні 4,2 тиж.	126						
2 курс								
Плодівництво	9	54			X	X		
Овочівництво	9	54			X	X		
Ґрунтознавство	3	18				X		
Захист рослин /фітопатологія/	3	18				X		
Землеробство	1	6				X		
Механізація /с.-г. машин/	5	30				X		
ВСЬОГО	30 дні 6 тиж.	180						
3 курс								
Технологічна:								
Плодівництво	10	60					X	X
Овочівництво	10	60					X	X
Виноградарство	3	18						X
Захист рослин /ентомологія/	3	18						X
Агрохімія	2	12						X
Рослинництво	2	12						X
ВСЬОГО	30 днів 6 тиж.	180						

III. ЗВІТНІСТЬ ЗА ПРАКТИКУ

В щоденнику студент записує тему, методику проведення роботи, чи виробничого процесу. Детально описує технологію, організацію процесів, доповнюючи їх малюнками, схемами, графіками, фотографіями. При цьому бажано вказати недоліки та внести пропозиції щодо їх усунення. Керівник практики після перевірки записів затверджує їх підписом.

По закінченню практики студент звітує і отримує залік.

Підписано до друку 03. 08. 2019 р.

Ум. друк. арк. 0,4.

Зам №23 Тираж 50 прим.

Уманський національний університет садівництва
20305, Умань, вул. Інтернаціональна 2, гуртожиток №4
Оперативна поліграфія